

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

EDITORIAL

Dezvoltarea profesională continuă pentru un serviciu public de calitate

Programul Guvernului Republicii Moldova pentru anii 2016 – 2018, demarat recent, își propune ca obiectiv principal creșterea bunăstării, siguranței și calității vieții cetățenilor prin acțiuni concrete în toate domeniile vieții politice și social – economice, inclusiv prin prestarea serviciilor publice accesibile, operative și de calitate. În acest context, relațiile statului cu cetățenii sunt asigurate de cei peste 40.000 de funcționarii publici de toate nivelurile, care prin profesionalismul lor promovează politicile statului privind realizarea obiectivelor trasate, deziderat raportat la gradul de pregătire a cadrelor de funcționari publici.

Sub acest aspect, un rol important revine Academiei de Administrare Publică, misiunea căreia constituie dezvoltarea măiestriei profesionale continuă a funcționarilor publici prin organizarea de cursuri de instruire cu o tematică variată. Vom menționa, în această ordine de idei, că, numai la comanda de stat, Academia va instrui pe parcursul anului curent 1140 de funcționari publici din autoritățile publice centrale și locale, ceea ce depășește indicele anului precedent. Academia desfășoară, de asemenea, activități de instruire, suplimentar la comanda de stat, în baze contractuale.

O atenție deosebită este acordată pregătirii funcționarilor debutanți și integrării lor în serviciul public. Astfel, în conformitate cu planul-grafic de dezvoltare profesională a personalului din administrația publică, în semestrul I al anului 2016 sunt planificate 9 cursuri cu genericul „Integrarea profesională în funcția publică”, dintre care șase sunt destinate instruirii funcționarilor publici debutanți din cadrul autorităților administrației publice centrale și trei – pentru funcționarii publici debutanți din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea.

După cum a menționat Președintele Republicii Moldova, dl Nicolae Timofti, în mesajul său cu prilejul Zilei autonomiei locale și a lucrătorului din administrația publică, care este marcată în fiecare an pe 1 februarie, eficiența administrației publice locale, descentralizarea și reforma administrației publice locale sunt obiective prioritare pentru dezvoltarea durabilă a statului. În această ordine de idei, este subliniată importanța majoră a factorului uman în derularea reformelor. Astfel că accentul se pune pe calitatea oamenilor antrenați în realizarea acestor reforme. De aici și rolul incontestabil al Academiei de Administrare Publică de a pregăti cadre înalt calificate pentru serviciul public al țării care să fie în proces continuu de modernizare la standardele europene și internaționale.

În perioada 1-5 februarie, curent, la Academia de Administrare Publică s-a desfășurat sesiunea de susținere a tezelor de master, învățământ cu frecvență redusă. Pentru cei peste 200 absolvenți ai Academiei a fost o săptămână încordată, fiecare fiind pregătit de a încheia merituos cei 2,5 ani de studii de masterat, o etapă importantă pentru fiecare dintre ei de a se afirma

USM), *Drept constituțional și drept administrativ și Anticorupție* (președinte – Andrei SMOCHINĂ, doctor habilitat, profesor universitar, AȘM), *Management* (președinte – Dorin VACULOVSCI, doctor, conferențiar universitar, ASEM), *Relații internaționale* (președinte – Nicolae ȚĂU, doctor habilitat, profesor universitar, ASEM) și *Managementul informațional în administrația publică*

O nouă promoție de absolvenți ai Academiei

în continuare ca adevărați profesioniști în serviciul public al țării. De asemenea, și pentru membrii comisiilor

(președinte – Liubomir CHIRIAC, doctor habilitat, profesor universitar, Universitatea de Stat Tiraspol (Chișinău).

de evaluare a tezelor de master, care au avut misiunea de mare responsabilitate de a aprecia la justa valoare nivelul de cunoștințe acumulate de absolvenți la specializările: *Administrarea publică* (președinți ai celor două comisii – Sergiu PALHOVICI, doctor, conferențiar universitar, și Alexandru SOLCAN, doctor, conferențiar universitar, decan al Facultății relații internaționale, științe politice și Administrative,

După cum a relatat dna Maria STRECHII, doctor, conferențiar universitar, director al Departamentului învățământ superior, absolvenții Academiei, reprezentanți ai APC și APL, dar și ai altor instituții și ai economiei reale, prezentând tezele de master au demonstrat nu numai cunoștințe temeinice, acumulate pe parcursul stu-

(Sfârșit în pag. 3)

Mesajul președintelui, Nicolae TIMOFTI, cu prilejul Zilei autonomiei locale

Stimați funcționari ai autorităților publice locale!

Cu ocazia Zilei autonomiei locale și a lucrătorului din administrația publică locală, exprim înalta apreciere pentru activitatea Dumneavoastră de zi cu zi, în interesul cetățenilor.

Eficiența Administrației Publice Locale este o prioritate pentru Republica Moldova, conformă rigorilor și practicilor europene. Descentralizarea și reforma Administrației Publice Locale sunt obiective prioritare pentru dezvoltarea durabilă a statului.

Este firesc să subliniem importanța incontestabilă a factorului uman în reformele pe care ni le-am propus împreună. Va trebui să punem accentul pe calitatea oamenilor antrenați în aceste reforme, pentru ca la final să obținem un randament satisfăcător.

Toate resursele Administrației Publice trebuie să asigure respectarea drepturilor și intereselor legitime ale cetățenilor pe aspecte juridice, precum și de etică morală.

Țin să aduc mulțumiri partenerilor de dezvoltare a Republicii Moldova pentru sprijinul și asistența acordate în domeniul descentralizării, consolidării autonomiei locale și extinderii structurilor regionale și locale. În mod special, aș vrea să menționez Guvernele SUA, Poloniei, României, Suediei, Germaniei, Norvegiei, Slovaciei.

În această zi însemnată, Vă urez multă sănătate, fericire și prosperitate pentru Dumneavoastră și pentru cei care Vă sunt dragi și apropiați.

După mai multe dezbateri, autoritățile au decis să accepte organizarea unui referendum constituțional pentru alegerea directă a Președintelui țării. Anunțul a fost făcut de speakerul Andrian Candu.

„Un dialog înseamnă negociere și nu insistență. Nu poți schimba regulile unui joc democratic doar invocând strada. Noi totuși am încercat să găsim câteva soluții și acceptăm organizarea unui referendum constituțional pentru alegerea directă a șefului statului, iar o lege în acest sens ar putea fi votată în Parlament chiar la una din primele ședințe”, a opinat președintele Legislativului.

Conform sursei citate, în discuție cu majoritatea parlamentară au fost puse și celelalte revendicări ale protestatarilor printre care și demisia șefilor mai multor instituții de stat. *„Ce ține de demisii aș fi vrut să discut cu ei. De exemplu, la CEC mandatele membrilor expiră chiar în februarie, am vrut să le oferim dreptul de a avea câte un reprezentant în această instituție. Cât*

Referendum pentru alegerea directă a președintelui țării

privește Comisia Națională Anticorupție și Procuratura Generală, aceste instituții sunt în proces de reformare. La Banca Națională conducerea este în demisie. O discuție cu liderii protestatarilor urma să vizeze și acest subiect. În lista de revendicări se regăsea și eliberarea lui Grigori Petrenco, în acest caz ar fi ilegal să intervenim, dar propunem crearea unei comisii parlamentare care ar monitoriza situația și ar preveni eventuale abuzuri”, a specificat speakerul.

El a adăugat că dizolvarea Parlamentului este imposibilă, deoarece această instituție nu se poate autodizolva, iar teza precum că demisia Guvernului ar genera anticipate este falsă, deoarece, conform legii, ar trebui să treacă alte trei luni până la investirea unui nou Executiv. *„Alegerile anticipate ar complica și mai mult situația din țară și ar putea genera o criză financiară și socială profundă. Guvernarea înseamnă responsabilitate, dar și compromisi atunci când este nevoie”,* a conchis Candu.

OSCE susține Moldova în realizarea obiectivelor propuse

Prim-ministrul Pavel Filip a avut o înțelegere cu Șeful Misiunii Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) în Republica Moldova, Ambasadorul Michael Scanlan. În cadrul discuției, au fost abordate subiecte ce vizează procesul de reglementare transnistreană și

măsurile de consolidare a încrederii și securității în Republica Moldova și de integrare a minorităților naționale în societatea moldovenească.

Șeful Executivului a declarat că soluționarea conflictului transnistrean rămâne una dintre prioritățile-cheie ale noului Guvern și a confirmat angajamentul autorităților moldovenești de a consolida capacitățile instituționale pentru sporirea nivelului de coordonare între autoritățile responsabile de realizarea politicilor în acest domeniu. Pavel Filip a exprimat convingerea că, în procesul de reintegrare a țării, atenția factorilor de decizie urmează a fi concentrată pe nevoile și așteptările oamenilor.

În acest context, premierul a vorbit despre acțiunile întreprinse și cele ce vor fi realizate pentru o colaborare eficientă cu autoritățile din Găgăuzia, dar și din alte regiuni ale țării.

La rândul său, Șeful Misiunii OSCE în Moldova a salutat angajamentele Cabinetului de miniștri privind promovarea unei politici deschise în domeniul reintegrării și de consolidare a capacității instituționale a Guvernului privind coordonarea eficientă a procesului de reglementare. De asemenea, oficialul a apreciat pozitiv decizia de a organiza în timpul apropiat o ședință a Cabinetului de miniștri la Comrat. Ambasadorul Michael Scanlan a subliniat importanța aprobării, în cel mai scurt timp posibil, a Strategiei de integrare a minorităților naționale în Republica Moldova și a reconfirmat disponibilitatea OSCE de a acorda Guvernului tot sprijinul în realizarea obiectivelor propuse.

S-a încheiat sesiunea de susținere a tezelor de master

(Sfârșit. Înc. în pag. 1)

diilor, dar și metodologii de cercetare a temelor tezelor de master, bazate, în principiu, pe activitatea practică de la locul lor de muncă, fiecare prezentând noutăți științifice în domeniile cercetate și aspectele aplicative ale noutăților enunțate.

Domnia sa a mai remarcat și faptul că, printre susținătorii tezelor de master, s-au regăsit și posesori de titluri științifice, precum ar fi doctori habilitați și doctori în științe medicale, pentru care științele administrative sunt necesare pentru a promova în funcții de conducere în diferite instituții, fiind responsabili de activități organizatorice, de planificare, de elaborare a strategiilor de dezvoltare, de constituire a unui serviciu de resurse umane profesionale.

Membrii Comisiilor de evaluare a tezelor de master au apreciat la justa valoare înaltul grad de elaborare, de pregătire și prezentare a tezelor, ceea ce demonstrează o realizare pe măsură a studiilor de masterat, absolvenții urmând să-și aducă contribuția la promovarea perseverență și inovatoare a politicilor statului pe plan intern și internațional.

Vă propunem în con-

tinuare câteva opinii ale președinților Comisiilor de evaluare a tezelor de master.

Alexandru SOLCAN, președinte al Comisiei de evaluare, specializarea Administrarea publică:

„Masteranzii au susținut, așa spune, la un înalt nivel tezele de master, problemele din administrația publică fiind bine cunoscute de către ei. Aș menționa, în această ordine de idei, prezentarea studiilor de caz, care au redat tezelor plusvaloare, tezele elaborate nu au fost doar niște lucrări teoretice, dar, în majoritatea lor, au avut un caracter aplicativ. Autorii lucrărilor s-au bazat pe practicile personale din cadrul autorităților publice sau a instituțiilor unde activează, ceea ce înseamnă multe aspecte inovatoare, aplicarea cărora va perfecționa,

în anumită măsură, administrația publică. Pe de altă parte, ar fi fost de dorit o tematică mai diversificată a tezelor de master, care să cuprindă toate problemele administrației publice și să fie folosite resurse bibliografice mai noi, de care dispune Biblioteca Academiei de Administrare Publică.

Făcând o generalizare, voi spune, că absolvenții acestei promoții au acumulat un bogat bagaj de cunoștințe la specialitatea *Administrarea publică*, ceea ce le oferă posibilitatea de a avansa pe calea unei cariere profesionale de succes în serviciul public”.

Nicolae ȚÂU, președinte al Comisiei de evaluare, specializarea Relații internaționale:

„Susținerea tezelor de master a demonstrat o bună pregătire a masteranzilor,

cunoștințele temeinice acumulate pe parcursul celor 2 ani și jumătate de studii la Academie. Tematica variată a relațiilor internaționale, modalitatea și felul de a prezenta tezele la un înalt nivel de cercetare au produs cele mai bune impresii asupra noastră, a membrilor Comisiei de evaluare. Consider, că absolvenții Academiei și-au pus o bază trainică pentru o carieră de succes pe viitor, fie acasă, fie peste hotare. Acum cunoștințele în domeniul relațiilor internaționale sunt necesare peste tot: în administrația centrală și cea locală, în diverse instituții, ba chiar și în sectorul real al economiei.

Cei care își vor dori o carieră de diplomat urmează să facă cursuri ale diplomației, a diplomației economice, alte școli de acest nivel, pentru care, după cum am mai spus, au deja un bogat bagaj de cunoștințe în domeniu. Le doresc tuturor succes și afirmare întru binele țării și al oamenilor.”

Mai mulți absolvenți și-au exprimat disponibilitatea de a continua cercetările în domeniile respective în cadrul doctoraturii de la Academia de Administrare Publică.

Ion AXENTI

A V I Z

Joi, 25 februarie 2016, în Biblioteca Academiei de Administrare Publică, va avea loc întâlnirea Colegiului redacțional al revistei „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” cu cititorii.

La întâlnire sunt invitați membrii Colegiului redacțional, profesori, doctoranzi, masteranzi, reprezentanți ai organelor administrației publice centrale și locale, autori.

Participanților la întâlnire li se vor înmâna certificate de participare.

Începutul la ora 15.00

Secția activitate editorială

Pentru informații suplimentare sunați la (022) 28-40-78, 28-40-83

CORESPONDENTUL: Pentru început, Vă transmitem sincere felicitări cu ocazia încheierii cu succes a studiilor de masterat la Academie și am dori să aflăm care a fost motivația de a alege anume tema descentralizării în sistemul educațional?

Igor ROȘCA: Domeniul educației este specialitatea mea. După ce am absolvit Universitatea de Stat din Moldova, facultatea de fizică, am lucrat profesor de fizică, apoi, un timp, în calitate de director al liceului teoretic „V. Vasilache”. Am mai activat și ca manager de proiecte educaționale și TIC în cadrul unor ONG-uri locale etc. Acum îndeplinesc funcția de șef-adjunct al Direcției educație, tineret și sport, sectorul Botanica, municipiul Chișinău. Acest domeniu este vocația mea și cunosc problemele sistemului educațional din propria experiență. În linii mari, misiunea mea constă în proiectarea, organizarea, coordonarea, evaluarea și monitorizarea funcționării sistemului de învățământ la nivel de sector, din perspectiva implementării politicii de stat în domeniul educației, elaborării și implementării politicilor educaționale locale, specifice sectorului. Astfel, pot să-mi expun opinia că o problemă actuală rămâne a fi descentralizarea în această sferă socială de mare importanță și mi-am propus de a studia mai aprofundat această problemă, care, cu părere de rău, este integrată insuficient în Strategia Națională de Descentralizare.

COR.: Și în acest scop ați hotărât să faceți masteratul la Academia de Administrare Publică?

I. R.: Acesta fiind obiectivul, pe care mi l-am propus, desigur, erau necesare studii de masterat la Academia de Administrare Publică, despre care auzisem multe lucruri frumoase, despre pedagogii de aici de un înalt profesionalism și acum, după absolvire, pot spune, sigur, că nu am greșit. M-am convins că, instituția este una de valoare, cu tradiții demne de urmat, iar fiecare profesor de aici este un

Descentralizarea sistemului educațional: viziuni și probleme

Reforma de descentralizare în țara noastră a fost și este o temă abordată sub mai multe aspecte în paginile ziarului „Funcționarul Public”.

În acest context, a trezit interes tema tezei de master a absolventului Academiei de Administrare Publică, **Igor ROȘCA, șef-adjunct al Direcției educație, tineret și sport, pretura Botanica**, municipiul Chișinău, în care s-a referit la un aspect mai puțin studiat – reforma de descentralizare în sistemul educațional. După ce a susținut cu brio teza, ieșind bine dispus din sala de examinare, i-am solicitat un interviu.

Igor ROȘCA,
șef-adjunct al Direcției
educație, tineret și sport,
pretura Botanica

nume notoriu nu numai pe plan național, dar și internațional.

M-am înscris la specializarea *Administrare publică*, tema tezei de master a fost „Descentralizarea în domeniul educației în Republica Moldova și efectele ei”, conducător științific Ion Dulschi, doctor, conferențiar universitar.

COR.: Studiile la Academie V-au ajutat să elaborați o lucrare de pionierat în domeniul reformei de descentralizare?

I. R.: Problematika descentralizării concentrează o serie întreagă de lucrări de specialitate, modul de abordare este unul general, lipsind aproape cu desăvârșire o tratare și pe domeniul educațional, deoarece în Republica Moldova, ca și în alte țări din Europa Centrală și de Sud-Est, reforma învățământului a fost plasată în cadrul reformelor economice și administrative presupuse de tranziție. Astfel că mi-am propus ca în această teză de master să elucidez, din punctul meu de vedere, problemele existente în domeniul descentralizării sistemului educațional și modalitățile de soluționare a lor.

Practic, lipsește formularea conceptuală și metodologică a stadiului actual al implementării strategiei de descentralizare a sistemului educațional preuniversitar în Republica Moldova, lipsește analiza judicioasă la nivelul percepției, pregătirii participanților implicați în implementarea acestei strategii, aceasta fiind foarte actuală, ținând cont de faptul că procesul dat este la noi încă în fază incipientă.

De asemenea, necesită a fi analizate un șir de probleme, precum ce decizii ar trebui să fie centralizate, către cine ar trebui să fie responsabile școlile și care ar trebui să fie rolul regulator al statului și managementului școlii, care se referă la un proces de descentralizare a unui corp profesional și, anume, școala și condițiile care trebuie îndeplinite, în prealabil, pentru a implementa cu succes reforma de descentralizare, ce măsuri trebuie luate pentru a obține rezultatele dorite și ce decizii privind scopurile, structura, personalul, beneficiarii și resursele trebuie luate și care sunt grupurile care pot primi autoritatea necesară luării de decizii referitoare la educație, elaborarea bazei legislative pentru desfășurarea calitativă a procesului de descentralizare etc. Actualmente, sunt tratate insuficient motivele descentralizării: creșterea eficienței în management și guvernanta, identificarea mai rapidă a problemelor și căutarea celor mai potrivite soluții, democratizarea și căutarea de noi resurse de implementare a strategiei de descentralizare etc. Aspectele expuse mai sus m-au determinat să aleg anume această temă de cercetare.

COR.: Dar, în general, ce au însemnat pentru D-voastră studiile la Academie?

I. R.: Dacă e să vorbim la general, studiile la Academie m-au ajutat să mă dezvolt mult ca specialist în domeniu la un nivel mai înalt de pregătire profesională atât teoretică, cât și practică. Ca rezultat, acum sunt mult mai pregătit să-mi perfecționez activitatea mea sub toate aspectele ei: organizatorică, de planificare, de elaborare a strategiilor de dezvoltare, de gestionare a resurselor umane și formare a lor, de conducere, de administrare a finanțelor etc., toate acestea, inclusiv, prin prisma asigurării calității.

În acest context, aș vrea să mulțumesc, din partea mea și a colegilor, profesorilor Academiei, membrilor Comisiilor de evaluare a tezelor de master, care au avut misiunea de mare responsabilitate de a aprecia la justa valoare nivelul de cunoștințe acumulate de noi, pentru profesionalism, competență, dăruire, dar și pentru atitudine, răbdare, consecvență, sufletism.

Dar cel mai important este că, datorită studiilor la Academie, sunt dispus să-mi continui cercetările în domeniul abordat în teza de master în cadrul doctoraturii de la Academia de Administrare Publică. Dar pentru aceasta, îmi voi autoevalua încă o dată potențialul pentru a mă pregăti în cel mai serios mod de a continua cercetările pentru a-mi aduce modesta mea contribuție la implementarea unei strategii de descentralizare adecvate în sistemul educațional al țării.

Interviu realizat de
Vlad IONAȘCU

Ca punct de pornire în implementarea proiectului a servit sesiunea de întrebări și răspunsuri cu tema „Managementul de proiect”, transmisă online în aceste zile ca o videoconferință de către Agenția Erasmus+ cu sediul la Bruxelles, pentru toți partenerii de proiect. Au participat activ la această sesiune online și reprezentanții Academiei de Administrare Publică, ai Bibliotecii Academiei, Direcției știință și coo-

Publică prin îmbunătățirea competențelor și abilităților personalului de bibliotecă și sporirea performanței, relevanței, accesibilității serviciilor de informare și documentare, în conformitate cu standardele europene și cele mai bune practici și cu nevoile de instruire a bibliotecarilor în era informațională

Proiectul are ca scop promovarea inovațiilor în dezvoltarea profesională a personalului de bibliotecă,

mentare naționale și internaționale, crearea de rețele și parteneriate între bibliotecile universitare”.

N o t ă .

Erasmus+, noul program al Uniunii Europene pentru educație, formare, ti-

la cooperarea și de a construi o punte între mediul educațional și cel profesional,

Biblioteca AAP – beneficiară a Programului UE Erasmus+ pentru modernizarea bibliotecilor

„Servicii de suport pentru rețeaua de biblioteci: modernizarea bibliotecilor în Armenia, Moldova și Belarus prin dezvoltarea personalului bibliotecar și reformarea bibliotecilor” 2015 - 2017, este un subproiect în cadrul unui proiect general „Consolidarea capacităților pentru Învățământul Superior”, lansat de programul Uniunii Europene, Erasmus+ pentru educație, formare, tineret și sport pentru perioada 2014-2020.

Scopul proiectului îl constituie consolidarea și modernizarea bibliotecilor prin îmbunătățirea nivelului de competențe și abilități ale personalului din bibliotecă în instituțiile de învățământ superior din Armenia, Moldova și Belarus. Astfel, bibliotecile inovatoare ar urma să devină un suport pentru sistemul educațional. De asemenea, proiectul urmărește crearea și întreținerea unei Rețele de Servicii de suport în Țările Parteneriatului Estic „Biblioteca în rețea”.

perare internațională, ai altor subdiviziuni ale instituției, care au urmărit cu atenție desfășurarea sesiunii, și-au

în concordanță cu nevoile urgente de dezvoltare profesională a bibliotecarilor în era informațională și se

notat momentele mai importante pentru elaborarea unui management consolidat al proiectului.

Referindu-se la proiectul în cauză, dna Rodica Sobieski-Camerzan, șefa Bibliotecii Academiei, a menționat: „Proiectul va contribui la modernizarea Academiei de Administrare

axează pe strategiile de dezvoltare a învățământului superior care prevăd o reformă amplă a activității bibliotecii universitare prin dezvoltarea competențelor personalului, serviciilor informaționale oferite studenților, cadrelor didactice și cercetătorilor, accesului la resursele informaționale și docu-

neret și sport pentru perioada 2014 – 2020, își propune să încurajeze dezvoltarea competențelor și a capacității de inserție profesională și să ofere noi oportunități de educație, formare și stagii pentru tineri.

Programul se va derula pe o perioadă de șapte ani și va beneficia de un buget total de 14,7 miliarde de euro.

Această cifră este cu 40% mai mare decât actualul nivel al cheltuielilor și reflectă angajamentul UE de a investi în aceste domenii.

Erasmus+ va oferi unui număr de peste 4 milioane de europeni posibilitatea de a studia, de a se forma, de a câștiga experiență profesională și de a participa la programe de voluntariat în străinătate.

Erasmus+ va finanța parteneriate transnaționale între organizații și instituții de învățământ, formare și tineret, cu scopul de a stimu-

care să faciliteze acoperirea deficitului de competențe cu care ne confruntăm astăzi în Europa

De asemenea, va susține eforturile de modernizare a sistemelor de învățământ, formare profesională și tineret depuse la nivel național.

În domeniul sportului, programul va finanța activități accesibile publicului larg și proiecte transfrontaliere destinate, în special, combaterii trucării meciurilor, dopajului, violenței și rasismului.

Erasmus+ reunește șapte programe ale UE în domeniul educației, formării și tineretului și va susține, pentru prima dată, sportul. Fiind un program integrat, Erasmus+ oferă mai multe posibilități de cooperare între sectoarele educației, formării, tineretului și sportului. Totodată, propune condiții de participare și de finanțare simplificate față de programele precedente.

Luminița BOICIUC

Transparența finanțelor publice, conform rapoartelor internaționale, ca de exemplu, deschiderea datelor guvernamentale, situează Republica Moldova pe locul 46 din 102 state incluse în top.

Totodată, în anul trecut țara noastră a urcat 21 de poziții în clasamentul Global Open Data Index ajungând pe locul 22 în această listă prestigioasă. Totuși, în pofida succeselor din ultimii ani, nu toate autoritățile publice, în special cele locale, oferă accesul dorit la informațiile publice, nu coordonează cu societatea proiectele de decizie, nu au pagini web sau, dacă le au, nu publică toată informația.

Portalul bugetelor autorităților publice locale

Întru soluționarea acestor probleme, Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul”, în parteneriat cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO), a lansat în cadrul proiectului „Îmbunătățirea controlului financiar al autorităților publice locale în Republica Moldova” portalul de date deschise <<http://moldova.ineko.sk/>>. Scopul propus este de a spori responsabilizarea financiară a autorităților publice locale din Moldova.

„În condițiile evenimentelor care se întâmplă în Republica Moldova, transparența și urmărirea modului în care sunt utilizate resursele în bugetele publice reprezintă o prioritate de bază pentru organizațiile active și toate entitățile publice responsabile din această țară”, a declarat Igor Munteanu, directorul executiv IDIS „Viitorul”.

La rândul său, Peter Golias, directorul INEKO, a subliniat importanța transparenței în activitatea APL-urilor din Moldova: „Sunt sigur că transparența finanțelor locale în Moldova va îmbunătăți managementul financiar al autorităților publice, va implica mai mulți actori în monitorizarea fluxurilor financiare și va scădea riscul de corupție atunci când vor fi decise fondurile care urmează a fi transferate de la nivelul central”.

Portalul online, care include peste 130.000 de date și o hartă interactivă, prezintă nivelul de transparență al gestionării finanțelor publice în 898 de localități și 32 de raioane ale țării. Printre indicatorii monitorizați se numără

ponderea veniturilor și a cheltuielilor, datoriile înregistrate, împrumuturile luate de la stat și activele financiare în perioada 2012-2014. Astfel, potrivit site-ului <<http://moldova.ineko.sk/>>, în anul 2014,

Călărași (6 mii lei). La capitolul venituri, raioanele cu cele mai mari venituri înregistrate în 2014 au fost Cahul (258 milioane lei), Hâncești (246 milioane lei) și Orhei (240 milioane lei).

autoritățile publice locale din Moldova au cheltuit cel mai mult pentru învățământ (1 miliard 941 milioane lei), gospodărie comunală (734 milioane lei) și transporturi (464 milioane lei). Totodată, pentru deplasările în interes de serviciu, cei mai mulți bani au fost cheltuiți de primăria municipiului Chișinău (769 mii lei), urmată de primăria municipiului Bălți (69 mii lei) și a orașului Ceadăr-Lunga (34 mii lei). La polul opus, cele mai puține cheltuieli publice locale au fost utilizate pentru agricultură, menținerea ordinii publice și apărarea națională.

În ceea ce privește cheltuielile pe cap de locuitor, localitățile care au cheltuit cel mai mult la acest capitol au fost satul Chioselia Rusă din mun. Comrat (9.773 lei), satul Stolniceni, r-nul Hâncești (8.873 lei), comuna Tohatin din mun. Chișinău (8 mii lei), satul Cuizăuca, raionul Rezina (7 mii lei) și s. Temeleuți, r-nul

„Portalul reprezintă un instrument nou de acces la informație care va spori transparența în activitatea autorităților publice, oferind, astfel, posibilitatea oricărui cetățean să obțină informații cu privire la banii publici, fără a depune vreo cerere sau a se deplasa la sediul primăriei”, a menționat expertul juridic IDIS „Viitorul”, Viorel Pârvan.

Pentru a verifica veridicitatea datelor publicate pe portal, IDIS „Viitorul” a realizat cercetarea sociologică de evaluare a nivelului de sustenabilitate financiară a APL-urilor de nivelul I. Astfel, potrivit dnei Angela Secrieru, expert financiar IDIS „Viitorul”, autoritățile publice din Moldova se confruntă cu următoarele probleme: potențial financiar insuficient; ponderea mică a veniturilor proprii în totalul veniturilor bugetare; lipsa pârgurilor pentru a influența contribuabilii în vederea asigurării

oportunității și plenitudinii achitării impozitelor și taxelor locale; planificarea financiară nesatisfăcătoare și participarea limitată a cetățenilor la dezbaterile bugetului local. „Procesul bugetar în Republica Moldova, și nu doar la nivelul UAT analizate, nu produce bugete credibile. La elaborarea bugetului local se aplică tehnici simple de prognozare a veniturilor și cheltuielilor, iar estimarea cheltuielilor se face în baza normativelor care nu iau în considerare necesitățile reale ale localităților, fapt pentru care bugetul local are o credibilitate scăzută în rândul cetățenilor”, consideră dna A. Secrieru. Cercetarea sociologică a fost realizată pe un eșantion de 45 de primării din nouă raioane și din municipiul Chișinău.

Lansarea portalului este salută de reprezentanții autorităților publice locale.

„Chiar dacă primăria orașului se confruntă cu o sumedenie de probleme, cum ar fi colectarea taxelor, impozitul pe venit sau problema salariilor în plic, ne-am propus ca în 2016 să începem informarea activă și să modernizăm pagina oficială a primăriei, care va prezenta în mod transparent activitățile primăriei și va fi mai deschisă față de cetățeni”, a opinat Veaceslav Bondari, primar al orașului Anenii Noi.

În baza analizei datelor și a feedback-ului primit de la decidenți și autoritățile publice locale din țară, vor fi înaintate recomandări pentru îmbunătățirea politicii fiscale la nivel local.

Ana-Maria VEVERIȚA,
coordonator de proiect,
IDIS „Viitorul”

Cooperare Moldova - Ucraina la nivel local

Colaborarea transfrontalieră se anunță a fi una extinsă pe parcursul anului 2016.

autorităților publice locale și a ONG-urilor.

DI Alexei Gavrilov,
președintele Organizației

Astfel, la Vinița, Ucraina, a fost lansat recent noul proiect „Consolidarea capacităților comunităților locale: experiența Țărilor Grupului de la Vișegrad pentru Țările Parteneriatului Estic”. Republica Moldova a fost reprezentată la acest eveniment de către dl Mihail MĂȚU, președintele raionului Soroca, dna Stela ZABRIAN, secretarul Consiliului raional Soroca, și dl Veaceslav BURLACU, coordonator Euroregiunea „Nistru”.

Esența proiectului constă în realizarea unui șir de seminare în Ucraina, Republica Moldova și Țările Grupului Vișegrad (Polonia, Republica Cehă, Slovacia, Ungaria), în formarea unui grup de experți care vor dezvolta programe de instruire pentru regiunea Vinița (Ucraina) și raionul Soroca (Republica Moldova), crearea Academiei de consolidare a capacităților

nonguvernamentale internaționale „Ucraina – Polonia – Germania” a informat despre importanța proiectului pentru toți partenerii, el fiind de un real folos pentru toți cei implicați în proiect.

Atât președintele raionului Soroca, dl Mihai Mățu, cât și ceilalți participanți la eveniment au salutat lansarea proiectului dat, asigurând implicarea activă a partenerilor în realizarea obiectivelor propuse. De asemenea, a fost reiterat faptul că proiectul presupune o cooperare strânsă între ONG-uri și autoritățile publice locale de pe ambele maluri ale r. Nistru care, prin colaborare constructivă și schimb de experiență, va contribui în mod esențial la consolidarea capacităților autorităților publice de pe ambele maluri ale Nistrului și ca rezultat al bunei guvernări locale.

Centrul social

Peste 40 de bătrâni din satul Rădulenii Vechi, raionul Florești, beneficiază de serviciile cantinei sociale, unde zilnic iau masa cu bucate gustoase pregătite de gospodinele din sat. Altă categorie

de bătrâni, aflate în situație de risc, au parte de alimentație sănătoasă la domiciliu. După cum spune primarul Iurie Radu, este doar un început și se preconizează ca pe parcursul anului curent să fie lărgită

capacitatea cantinei sociale, unde să fie servite 70 – 80 de persoane în etate. Cantina a fost deschisă pe lângă Centrul social, inaugurat în sat pentru a crea condiții decente de trai pentru categoriile social vulnerabile ale populației. Aici sunt organizate diverse activități distractive și întruniri tematice, evenimente culturale și cele din viața satului sau cu prilejul sărbătorilor, cum sunt cele de Crăciun și de Anul Nou. Bătrânii vin la centru și la cantină ca să se întâlnească, să comunice, să participe la diferite activități sau să stea la șezătoare, ei devenind, astfel, mai comunicabili și mai plini de viață.

Necesitatea inaugurării unui Centru social cu cantină a fost dictată de realitatea din ultimii ani, când în rezultatul emigrării unei bune părți a populației sau altor cauze, mulți bătrâni au rămas singuri sau fără supraveghere.

Și, în colaborare cu Fundația umanitară

Concordia, administrația publică locală a realizat proiectul privind deschiderea unui Centru social pentru bătrâni și a unei cantine sociale pentru păturile social vulnerabile. Costul total al proiectului a fost de peste 160 mii de lei, la care și-a adus contribuția și comunitatea satului. De serviciile cantinei sociale au beneficiat până în prezent peste o mie de persoane în vârstă din sat.

Inaugurarea centrului și a cantinei sociale nu numai că oferă servicii de susținere a bătrânilor, dar mobilizează, totodată, membrii comunității de a participa la acțiuni caritabile, de a-i face mai înțelegători și mai săritori la nevoie. Ideea generală a acestor activități este ca grija permanentă față de persoanele în etate să fie una dintre prioritățile fiecărui membru al comunității.

Eficiență energetică

Cu aproximativ 50 la sută au fost reduse cheltuielile din sursele bugetare la încălzirea pe timp de iarnă a clădirilor gimnaziului și grădiniței din satul Javgur, raionul Cimișlia. Aceasta a fost posibil datorită instalării aici a cazangeriilor de surse energetice din biomasă cu o capacitate de 320 qwt. Proiectul respectiv a inclus și schimbarea a 100 de procente din tâmplăria acestor instituții.

Proiectul în valoare de circa 2,5 milioane de lei a fost finanțat de către PNUD, Guvernul Republicii Moldova, FISM, Consiliul raional Cimișlia, dar s-a implicat activ în realizarea lui administrația publică locală, ONG local „Asociația Părinților, Pedagogilor și Educatorilor”, întreaga comunitate a satului.

Implementarea acestui proiect a fost de o stringentă actualitate și anunțat ca

unul prioritar în cadrul consultărilor publice. Vorba e că ușile și ferestrele acestor instituții, având o vechime de peste 40 de ani, nu mai conservau energia termică, ce se perdea în zadar – până la 30 la sută.

În acele condiții, copiii nu mai puteau merge la școală sau la grădiniță, o mare parte dintre ei suferind de boli respiratorii cronice.

Acum sunt create condiții optime pentru elevi și copii de la grădiniță, fiind asigurată încălzirea încăperilor la nivelul cerințelor, dar create și alte comodități pentru calitatea procesului de învățământ și educarea tinerii generații.

Statutul alesului local

ÎNTREBARE. *Se poate întâmpla ca mandatul alesului local să înceteze înainte de termen? În ce cazuri aceasta poate avea loc?*

RĂSPUNS. Mandatul fiecărei categorii de aleși local poate înceta înainte de termen din diferite motive și în diferite circumstanțe.

Referitor la consilierii locali. Conform art. 24. al Legii nr. 436/2006, mandatul consilierului se ridică înainte de termen de către consiliu în caz de:

- a) încălcare de către consilier a Constituției, fapt confirmat prin hotărâre judecătorească definitivă;
- b) incompatibilitate a funcției;
- c) intrare în vigoare a sentinței de condamnare la privațiune de libertate sau a sentinței prin care se interzice de a ocupa funcția de consilier;
- d) demisie.

Consilierul poate ataca decizia de ridicare a mandatului în instanța de contencios administrativ.

În caz de deces al consilierului, mandatul acestuia se declară vacant de consiliu respectiv.

Mandatul se consideră vacant de îndată ce decizia cu privire la ridicarea lui în condițiile alin. (1) a fost adusă la cunoștință consilierului vizat. În cazul în care comunicarea deciziei este imposibilă, mandatul se consideră vacant din momentul adoptării deciziei.

La cele expuse mai sus se adaugă încă o circumstanță care poate cauza încetarea înainte de termen a mandatului de consilier. Este vorba de art. 5, alin. (2) a) al Legii nr. 768/2000 care mai stipulează că mandatul consilierului încetează înainte de termen în caz de absență fără motive întemeiate de la 3 ședințe consecutive ale consiliului sau ale comisiei din care face parte.

Referitor la primari.

Conform art. 28, alin. (2) al Legii nr. 436/2006, mandatul primarului încetează înainte de termen în caz de:

- a) demisie;
- b) incompatibilitate a funcției;
- c) imposibilitate de a-și exercita atribuțiile pe o perioadă mai mare de 4 luni consecutive, inclusiv pe motiv de boală;
- d) intrare în vigoare a sentinței de condamnare;
- e) deces.

Tot aici se mai adaugă și prevederea art. 5, alin. (4), lit. d) al Legii nr. 768/2000 care, pe lângă circumstanțele enumerate mai sus, stipulează că mandatul primarului încetează înainte de termen în caz de revocare prin referendum local, în condițiile Codului electoral art. 176, alin. (4), art. 180, alin. (1), art. 181, alin. (2), art. 186, alin. (6), art. 198, alin. (2).

ÎNTREBARE. *Se discută mult despre prevederile art. 5, alin. (2) și alin. (4) din Legea privind statutul alesului local adoptată în anul 2000. Este vorba despre normele privind încetarea înainte de termen a mandatului de consilier pentru absența acestuia de la 3 ședințe consecutive ale consiliului sau comisiei din care face parte și prevederea că primarul ar putea fi demis și prin referendum local. Unii consideră că*

aceste prevederi n-ar trebui să fie aplicate, fiindcă nu se conțin în Legea privind administrația publică locală, adoptată în anul 2006, care e mai recentă. Care este modalitatea de aplicare a legislației în această chestiune?

RĂSPUNS. Într-adevăr, există astfel de abordări ale legislației în domeniul administrației publice, dar ele parvin datorită faptului că unii nu privesc în ansamblu cadrul legislativ ce reglementează funcționarea legilor în Republica Moldova. Pare logică afirmația că, atunci când două norme cu aceeași forță juridică intră în contradicție, se aplică prevederile legii adoptate posterior.

Dar în cazul nostru nu este vorba despre o contradicție, ci de o divergență între norme juridice care se conțin în legi de diferite categorii. Relațiile dintre acestea sunt reglementate prin **Legea privind actele legislative** nr. 780-XV din 27.12.2001. Astfel în art. 6. al Legii nominalizate se menționează:

(1) În dependență de caracterul normelor cuprinse, actele legislative se împart în acte legislative generale, speciale și de excepție.

(2) Actul legislativ general cuprinde norme juridice aplicabile tuturor raporturilor sociale sau subiectelor de drept ori unor anumite categorii de raporturi sau de subiecte, fără a-și pierde caracterul de generalitate.

(3) Actul legislativ special cuprinde norme juridice aplicabile în exclusivitate unor categorii de raporturi sociale sau subiecte strict determinate prin derogare de la regula generală. **În caz de divergență între o normă a actului legislativ general și o normă a actului legislativ special cu aceeași forță juridică, se aplică norma actului legislativ special.**

Legea privind statutul alesului local este o lege cu caracter special pentru că reglementează niște raporturi sociale și subiecte strict determinate, adică cele ce țin doar de aleșii locali. Deja în primul

capitol se stipulează că legea determină statutul alesului local, iar unele (dar nu toate) chestiuni ce țin de statutul și exercitarea mandatului alesului local sunt reglementate de Legea nr. 436/2006, precum și de alte acte normative. Deci nu e vorba despre o neconcordanță în legislație, ci de o îmbinare sau o corelare armonioasă a legilor ce reglementează unul și același domeniu social, economic, politic, etc. Este nevoie doar de o studiere atentă și aplicare exactă a legislației.

ÎNTREBARE. *Poartă sau nu răspundere consilierii în cazul, în care au adoptat decizii ilegale și au cauzat prejudicii comunităților locale sau unor persoane, agenți economici?*

RĂSPUNS. Legiuitorul a prevăzut acest lucru expres în art. 23 „Răspunderea consilierilor în consiliul local” din Legea nr. 436/2006. Alin. (1) din acest articol prevede că, pentru activitatea consiliului local și pentru deciziile acestuia pe care le-au votat, consilierii răspund solidar, indiferent de felul în care au votat. Fiecare consilier poartă răspundere juridică, conform legislației în vigoare, pentru propria activitate desfășurată în exercitarea mandatului.

Dar dacă alesul local a votat împotriva? La cererea consilierului, votul și opinia lui separată pot fi consemnate în procesul-verbal al ședinței. În aceste cazuri, față de consilierul care și-a consemnat opinia separată și dezacordul cu decizia adoptată de consiliu nu se aplică prevederile alin. (1).

Marea tragedie a poporului moldovenesc

Documentul nr. 91

Telegrama Președintelui Consiliului de Miniștri al R.S.S.M., N. G. Koval, și a secretarului C.C. al P.C.(b)M., N. L. Salogor, adresată Consiliului de Miniștri al Uniunii R.S.S., lui A. I. Mikoian, cu privire la reducerea volumului de predare la stat a produselor agricole de către colhozuri și gospodăriile țărănești din cauza recoltei proaste, provocate de seceta de doi ani la rând

20 iunie 1946

Ca răspuns la telegrama D-voastră nr. 28-2, Consiliul de Miniștri al R.S.S. Moldovenești și C.C. al P.C.(b) al Moldovei Vă comunică: în legătură cu condițiile climaterice nefavorabile, seceta din anul 1945 și seceta care continuă și în anul 1946, starea semănăturilor în colhozuri, sovhozuri, în gospodăriile țărănești ale republicii este deosebit de nesatisfăcătoare.

Ploile locale de scurtă durată, care au căzut în lunile mai și iunie, nu au îmbunătățit starea semănăturilor de culturi păioase.

Ca urmare a influenței secetei, au pierit totalmente în colhozurile republicii 38 700 hectare, în gospodăriile

recolta culturilor păioase de toamnă și de primăvară este determinată, potrivit situației de la data de 15 iunie, în cantitate de la unu până la trei chintale la hectar, iar aceste suprafețe constituie 65% din întreaga suprafață de culturi cerealiere.

Este greu de stabilit acum, ce recoltă de porumb va fi, dar de pe acum putem spune că există suprafețe considerabile de porumb care se află într-o stare foarte afectată de secetă.

Ținând seama de faptul că în anul 1945, în majoritatea raioanelor din republică, colhozurile, gospodăriile țărănești au obținut o recoltă foarte mică, iar ca urmare - s-a creat o situație extraor-

de viță de vie, dat fiind faptul că viile țărănești constituie producători direcți, care în rezultatul secetei vor da o recoltă mică. Pe parcursul întregului an 1946, guvernul unional a acordat un mare ajutor colhozurilor, sovhozurilor, gospodăriilor țărănești din republică cu semințe, produse alimentare și nutrețuri.

Consiliul de Miniștri al R.S.S.M. și C.C. al P.C.(b) al Moldovei roagă:

Unu. Să se stabilească pentru Republica Moldovenească planul de predare a pâinii la stat în anul 1946 doar într-o cantitate de 10.059 mii de puduri, inclusiv predarea obligatorie a pâinii la stat de către colhozuri – 230 mii de puduri, predarea obligatorie la stat de către gospodăriile țărănești individuale – 7.500 mii de puduri, plata în natură – 400 mii de puduri, restituirea împrumutului de către colhozuri și gospodăriile țărănești – 900 mii de puduri, restituirea împrumutului de către sovhozuri – 189 mii de puduri, predarea obligatorie la stat a pâinii de către sovhozuri – 40 mii de puduri,

colectarea specială – 800 mii de puduri.

Al doilea. Rugăm să se mențină în anul 1946 scutirile cu privire la produsele de câmp, care au acționat în anul 1945, aprobate prin hotărârea Consiliului Comisarilor Poporului al U.R.S.S. nr. 1358, în afară de aceasta, să se acorde scutiri pentru colhozuri la predarea obligatorie a produselor agricole la stat într-o cantitate de 1502 puduri, pentru gospodăriile țărănești – 6.971 mii puduri, pentru sovhozuri – 355 mii puduri, să se reducă planul de colectări speciale cu 1 milion de puduri, pentru plata în natură – cu 300 mii puduri.

Să amâne stingerea împrumutului de către colhozuri și gospodăriile individuale în volum de 1.283 mii puduri pentru anul 1947.

Al treilea. Ținând seama de faptul că greutatea specifică a semănăturilor de porumb constituie 35 la sută, iar în condițiile Moldovei porumbul se coace nu mai devreme de luna octombrie, ceea ce le lipsește pe persoanele și gospodăriile care predau pâine la stat de posibilitatea de a-și îndeplini obligațiile de predare a cerealelor la stat în termenele stabilite de guvern, rugăm să se stabilească pentru Republica Moldovenească următoarele termene de predare a pâinii la stat în anul 1946: în luna iulie – 5%, în luna august – 15%, în luna septembrie – 15%, în luna octombrie – 55% și în luna noiembrie – 10%.

Președinte al Consiliului de Miniștri al Moldovei KOVAL

Secretar al C.C. al P.C.(b) M. SALOGOR

A.O.S.P. a R.M., f. 51, inv. 4, d. 11, f. 350-351. Original.

colhoznice – 162 mii hectare și într-o stare foarte afectată de secetă se află 349 mii de hectare. În principalele raioane ale republicii cu cea mai mare asigurare cu pământ (Vulcănești, Comrat, Cimișlia, Leova, Romanovca, Căinari, Congaz, Florești, Cahul, Taraclia, Ungheni, Cornești), iar în total în 41 de raioane din 60,

dinar de grea în ceea ce privește produsele alimentare, semințele și furajele.

În anul curent, ca și în anul trecut, gospodăriile țărănești continuă să sacrifice animalele din cauza lipsei de nutrețuri. În afară de aceasta, gospodăriile țărănești vor obține venituri neesențiale de la plantațiile

Strungul EHS fabricat în premieră în Moldova

Implementarea tehnologiei de prelucrare electrochimică pentru executarea profilurilor aerodinamice spațial-complexe, în special a paletelor

de nivel superior ale compresoarelor turbomotoarelor cu gaz este un domeniu actual. În același timp, dezvoltarea prelucrării electrochimice în

producerea de palete decurge la un cost majorat și e limitată în ceea ce privește dimensiunile și tipurile de strunguri pe piața mondială. De aceea,

forțele și resursele direcționate spre crearea acestor tipuri de strunguri și implementarea tehnologiei de prelucrare electrochimică dimensionale pe ambele părți vor fi justificate.

Inovația constă în elaborarea și producerea strungurilor EHS și implementarea tehnologiei de prelucrare impuls-electrochimică a paletelor

(conducător de proiect, Piotr Cosenco). Tehnologia de prelucrare impuls-electrochimică oferă posibilitatea reducerii erodării spațiului între electrozi, corespunzător cu majorarea preciziei de copiere a formei electrod a instrumentului și micșorarea toleranței necesare. Calitatea stratului superficial se îmbunătățește în rezultatul prelucrării la densități-frecvențe înalte de curent (amplitudine până la 10 kA și durata impulsului de la 0,3 ms).

Transferul tehnologic al strungului EHS și a tehnologiei DECM a fost atinsă în baza elaborării și implementării în producție a proiectului de fabricare a strungului și a tehnol-

ogiei DECM la uzina „Topaz” S.A., în colaborare cu Institutul de Fizică Aplicată al Academiei de Științe a Moldovei. Obiectivul proiectului are ca scop proiectarea și fabricarea strungului EHS, care va avea în componența sa: dulapul sursei de curent tehnologic; dulapul de control și comandă; mașina cu camera de lucru pentru prelucrarea paletelor; echipamentul tehnologic, inclusiv electrozi unelte; proiectarea și implementarea tehnologiei DECM.

Necesitatea implementării acestui proiect a fost dictată de oferta foarte limitată de echipamente pentru DECM în producerea paletelor pe piața mondială.

SAPE - Stație de Alimentare și Pregătire a Electrolitului

În continuarea proiectului precedent, a implementării prelucrării electrochimice pentru executarea profilurilor aerodinamice spațial-complexe, în special a paletelor de nivel superior a compresoarelor turbomotoarelor cu gaz, unde componenta importantă a strungurilor PECD este SAPE, a fost elaborat un alt proiect, conex celui precedent, prin intermediul acestui proiect de transfer tehnologic fiind fabricată componenta SAPE (conducător de proiect doctor habilitat, Alexandru Dicusar), care permite de a îndeplini cerințele solicitate față de calitatea electrolitului transmis în zona strungului PECD și, de asemenea, asigurarea securității ecologice la utilizarea electrolitului atât în procesul PECD, cât și la reciclarea lui.

Astfel, proiectul are ca obiectiv proiectarea și fabricarea SAPE de o generație nouă cu caracteristici tehnico-economice și ecologice performante, elementul original

al SAPE constituind monitorizarea continuă a compoziției și proprietăților electrolitului cu posibilitatea de ajustare operațională a compoziției electrolitului în timp real. Proiectul are un regim interdisciplinar și include inovații în domeniile electrochimie, filtrarea lichidelor tehnologice, electronică.

Producătorii strungurilor PECD utilizează în componența lor SAPE, ale căror cele mai performante modele (fabricate în Olanda) asigură microfiltrarea impurităților de până la 5μm, menținerea temperaturii electrolitului cu precizia de 1°C, menținerea concentrației stabilite a componentelor electrolitului, neutralizarea impurităților de Cr6+ în soluție.

Prototipul SAPE de producție „SALIUT”, Rusia, permite numai de a transmite electrolitul în zona PECD fără filtrarea lui operativă și menținerea parametrilor prestabiliți. Inovația constă

în următoarele elemente de noutate și originalitate, care corespund la un

regimul de monitorizare permanent al compoziției electrolitului.

nivel internațional (anterior, în Republica Moldova așa ceva nu a existat): posibilitatea de a regla cu mare precizie în bandă largă a parametrilor tehnologici ai SAPE (concentrația, temperatura, presiunea), ce permite de a influența pozitiv la productivitatea și precizia DECM, calitatea stratului superficial; neutralizarea impurităților de Cr6+ în soluție utilizând

Avantaje ale inovației: sporirea productivității PECD cu, cel puțin, 30%; îmbunătățirea performanțelor de mediu al instalației și ajustarea lor la standardele UE; îmbunătățirea calității suprafețelor prelucrate (polisare, rugozitate).

Proiectul a fost realizat la uzina „Topaz”, rezident al Parcului Științifico-Tehnologic „Micronanoteh”.

Evaluarea riscurilor de corupție la DIP

Centrul Național Anticorupție a finalizat procesul de evaluare a riscurilor de corupție la Departamentul Instituțiilor Penitenciare și a elaborat, în comun cu reprezentanții DIP, Planul de Integritate pentru anii 2016–2017. Documentul conține politici care stabilește un complex de acțiuni, menite să excludă sau să diminueze factorii de risc ce favorizează corupția în cadrul instituției.

Evaluarea s-a desfășurat în trei etape, fiind expuse analizei domeniile vulnerabile, între care achizițiile publice, activitatea comisiei penitenciarului și procesul de primire a coletelor

pentru condamnați. Pentru colectarea informației despre riscurile reale și potențiale de corupție și pentru identificarea circumstanțelor care pot încuraja comportamentele neintegre ale angajaților au fost utilizate metode precum

evaluarea cadrului normativ relevant pentru instituție, chestionarea angajaților, a managerilor operaționali, analiza incidentelor de integritate, evaluarea relațiilor instituției cu publicul, analiza proceselor și procedurilor de lucru etc.

În vederea excluderii sau diminuării factorilor de risc, Planul de integritate a inclus activități aferente îmbunătățirii cadrului normativ departamental, eficientizării sistemului

lui organizatorico-juridic al instituției și de control intern, sporirii vigilenței și sensibilizării legate de integritate și consolidării relațiilor instituției cu publicul. Documentul de politici poate fi vizualizat pe site-ul DIP.

Notă: Procesul de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul DIP a fost desfășurat în vederea realizării pct. 47 din Planul de acțiuni pe anii 2014-2015 privind implementarea Strategiei Naționale Anticorupție, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 76 din 16.05.2014, având la bază Metodologia de evaluare a riscurilor de corupție în autoritățile și instituțiile publice, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 906 din 28.07.2008.

Șeful din cadrul ANSA în arest la domiciliu

Șeful din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor (ANSA) se va afla în arest la domiciliu pentru 30 de zile, aceasta fiind decizia judecătorească Buiucani, chiar dacă procurorii anticorupție au solicitat instanței de judecată prelungirea arestului preventiv în Izolatorul Centru-lui cu 30 de zile.

Amintim că funcționarul a fost reținut de CNA și procurorii anticorupție, fiind bănuț de

corupere pasivă. Bărbatul ar fi eliberat certificate fitosanitare unor agenți economici din Republica Moldova. Actele erau emise pentru produse agricole moldovenești destinate exportului (în special, mere), dar în ultimă instanță acestea erau folosite pentru a reexporta marfă de altă origine, camuflată în marfă autohtonă. Potrivit informațiilor preliminare, un astfel de certificat ar fi costat 1.000 – 1.100 de euro.

Dacă va fi găsit vinovat, învinutul riscă o pedeapsă cu închisoare de la 5 la 10 ani cu amendă în mărime de la 120.000 la 160.000 de lei și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 7 la 10 ani.

acțiunilor de urmărire penală, femeia a fost prinsă în flagrant în momentul primirii banilor extorcați. Pe acest caz a fost pornită o cauză penală în temeiul art. 326, alin. (2), lit. b)

și c) Cod Penal al Republicii Moldova.

Dacă va fi găsită vinovată, femeia riscă pedeapsa cu închisoare de la 2 la 6 ani sau amendă, de la 3 la 4 mii u.c.

Polițiști anchetați de ofițerii SPIA

Trei angajați ai Inspectoratului de poliție Dubăsari al IGP al MAI sunt cercetați penal pentru corupere pasivă, după ce au extorcat 4000 de lei de la o persoană care a săvârșit un accident rutier.

Conform informației parvenite în adresa Direcției combaterea corupției a Serviciului protecție internă și anticorupție (SPIA) al MAI, doi dintre polițiștii care documentau nemijlocit accidentul rutier menționat, pentru mușamalizarea cazului, au extorcat de la petiționar suma menționată, amenințându-l că, în caz contrar, va fi privat de dreptul de a conduce mijlocul de transport pe o perioadă de la 2 la 3 ani cu arest contravențional pe o durată de 15 zile.

Bănuții au fost reținuți în flagrant, în or. Criuleni, unde, sub controlul angajaților SPIA, petiționarul a transmis banii, moment în care a fost stabilit

și al treilea polițist, complice al celor doi, care s-a dovedit a fi un inspector inferior pentru sistematizarea circulației rutiere din cadrul IP Dubăsari.

Ulterior, în momentul reținerii bănuților, aceștia, ignorând somațiile angajaților SPIA, au părăsit locul infracțiunii cu un automobil. Câteva ore mai târziu, suspecții au fost localizați, doi dintre ei fiind reținuți, conform prevederilor art. 166 CPP al Republicii Moldova.

Pe cazul dat, Procuratura Anticorupție a inițiat o cauză penală în baza art. 324, alin. (2) lit.b) și c) Cod penal al Republicii Moldova (corupere pasivă).

**Serviciul relații publice
al SPIA**

Trafic de influență la Bălți

Ofițerii Direcției generale teritoriale „Nord” a CNA și procurorii anticorupție au reținut în flagrant delict o femeie bănuț de trafic de influență. În fapt, suspecta împreună cu soțul acesteia, ar fi pretins de la denunțator 1000 de lei în

vederea încetării controalelor fiscale la întreprinderea administrată de ultimul. Totodată, aceștia ar fi promis să nu efectueze alte verificări fiscale.

Urmare a măsurilor speciale de investigație și a

Cele mai longevive căsnicii: 80-90 de ani

Familia este în pericol, în fiecare zi având loc tot mai multe divorțuri. Ideologia ce încearcă să domine societatea de astăzi spune că nimic nu este etern, cu atât mai puțin iubirea, iar a sta cu o persoană toată viața ta este, spunând-o blând, o nebunie.

Cu toate acestea, există exemple ce scot în evidență slăbiciunea acestor argumente, arătând foarte clar că există căsnicii fericite pentru toată viața. Că iubirea nu se termină, ci crește fără oprire. Și că a-l avea pe Dumnezeu în mijloc ajută foarte mult la menținerea unității familiei.

Cel mai elocvent exemplu este cuplul Karam și Katari Chand (el are 110 ani, ea are 103), originari din India și care trăiesc acum în orașul Bradford, Marea Britanie, sunt căsătoriți de 90 de ani, iar „recordul” lor este în curs de confirmare, urmând a fi înscris în Guinness Book.

Karam și Katari s-au căsătorit în contextul unui mariaj aranjat de familie, după o tradiție care există și acum în India. Au avut șansa de a se potrivi și se înțeleg bine și azi.

Unul dintre elementele căsnicii lor reușite este faptul că au și au avut mereu grijă unul de celălalt, în toate modurile posibile. Karam spune că modul său de „a fi romantic” este să îi spună mereu glume soției Katari, pentru a o face să râdă, iar Katari își amintește cum îi pregătea soțului ei mâncăruri vegetariene proaspete în fiecare seară.

Alte „secrete”? După propriile lor declarații, petrec mult

timp împreună și merg împreună peste tot; se ascultă unul pe celălalt, manifestă toleranță și fidelitate față de partener și împărtășesc aceleași valori sociale și religioase.

Un alt factor care a contribuit la longevitatea lor - separat și în cuplu - este grija constantă din partea familiei, sprijinul dat de copiii lor, astăzi adulți. Karam și Katari au împreună opt copii, 28 de nepoți și 23 de strănepoți.

Până la ei recordul Guinness la cea mai longevivă căsnicie l-au ținut Zelmyra și Herbert Fischer din SUA. Amândoi au murit cu puțin timp în urmă, dar mărturia și, mai ales, viața lor i-au ajutat pe mulți.

Atât persoane apropiate, dar și pe aceia ce nu îi cunoș-

teau. Au avut o căsnicie fericită de 87 de ani, până când Herbert a murit la 105 ani. În 2013, murea și soția sa, tot la vârsta de 105 ani.

Această fericită pereche s-a căsătorit în 1924, iar în timpul căsnicii lor au trăit Marea criză, războaie, tensiuni și nenumărate dificultăți pe care le-au înfruntat și depășit împreună.

Niciodată nu și-au pierdut încrederea. Ba, mai mult, încrederea a fost un punct de sprijin pentru ei în orice moment.

Această iubire simplă, dar profundă în același timp, dezvăluie secretele unei căsnicii fericite. Bogăția lor constituie o familie unită, exemplară: 5 copii, 10 nepoți, 9 strănepoți și 1

străstrănepot.

Secretele căsnicii fericite le putem dezvălui din mărturiile lor din ultimii ani de viață: „Cu fiecare zi ce trecea, relația noastră a devenit mai solidă și mai sigură.

Conform statisticii internaționale, actualmente, în întreaga lume există circa 100 de căsnicii de peste 80 de ani, majoritatea dintre care sunt din Statele Unite ale Americi, Marea Britanie, India etc

Colectivul Academiei de Administrare Publică exprimă sincere și profunde condoleanțe dnei Agafia STAVINSCHI, îngrijitoare încăperi, în legătură cu decesul soțului,
Mihail STAVINSCHI.
Dumnezeu să-l odihnească în pace cu dreptii.

Abonarea 2016

Continuă abonarea pentru anul 2016 la revista științifico-metodică trimestrială „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” și la ziarul „FUNCȚIONARUL PUBLIC,” publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.

Costul unui abonament:

3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Ziarul „Funcționarul public” apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

3 luni - 37 lei 80 bani; 6 luni - 75 lei 60 bani.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef Secție

Ion AXENTI - secretar responsabil

Luminița BOICIUC - redactor

Vitalie NICA - redactor, designer

ADRESA NOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 350.

Dat la tipar 12.02.2015

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” - publicație a Academiei de Administrare Publică.